

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.361/2017/25.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2017. október 9. és 2017. november 27. napjain megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2017. november 29-én kihirdette a következő

végzést:

Az előre kitervelten, nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel, a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetett emberölés büntette és más bűncselekmény miatt vádlott ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2017. március 21. napján kihirdetett 9.B.310/2015/144. számú ítéletét helybenhagyja.

A szabadságvesztés tartamába beszámítja a vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban 100.000 (egyszázezer) Ft - a vádlottat terhelő - bűnügyi költség merült fel.

Indokolás

A Debreceni Törvényszék vádlottat emberölés büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban Btk.) 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), b), k) pont) és lopás vétsége [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] miatt halmazati büntetésül életfogytig tartó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztést fegyházban rendelte végrehajtani. A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi időpontját 25 évben állapította meg. A szabadságvesztésbe beszámította a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt. A vádlottal szemben 295.070 Ft erejéig vagyonekobzást rendelt el. A Zrt. által előterjesztett polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. Rendelkezett a lefoglalt bűnjelekről és kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült bűnügyi költség viselésére.

Az ítélet ellen két irányban jelentettek be fellebbezést.

Az ügyész a vádlott terhére, a Btk. 160. § (2) bekezdés d) pontjában írt különös kegyetlenséggel elkövetés minősítő körülmény megállapítása és a büntetés súlyosítása, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának magasabb tartamban való meghatározása érdekében élt fellebbezéssel (144. számú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal). Indokai szerint a véghezvitel módjából, a sérülések számából, figyelemmel a sértett életkorára is, a különös kegyetlen elkövetési módra megalapozottan lehet jogi következtetést vonni. Erre is tekintettel álláspontja szerint - az enyhítő körülményeknek túlzott nyomatékot tulajdonítva - tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt vádlottnál a feltételes szabadságra bocsáthatóság

legkorábbi időpontját a törvényi minimumban határozta meg. Ezen indokok alapján a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időtartamának a törvényi minimumnál magasabb tartamban való meghatározására tett indítványt (Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség B.934/2014/30-I.).

Másfelől a *vádlott* a bűnösség megállapítása miatt felmentésért, a *védő* pedig elsődlegesen felmentés céljából, másodlagosan téves jogi minősítés miatt éltek jogorvoslattal (144. számú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal).

A vádlott fellebbezését írásban részletesen indokolta (elsőfokú bírósági irat 147. sz.). Korábbi védekezését fenntartva állította, hogy a vádbeli bűncselekményeket nem követte el.

A perorvoslat indokolásában egyrészt kizárási okra, az elsőfokú bíróság elfogultságára hivatkozott, melyet azzal kívánt alátámasztani, hogy olyan bűncselekménnyel gyanúsították és vádolták meg, és olyan bűncselekményért ítélték el, melyet nem követett el.

Ezen túlmenően eljárási hibákat észlelt az II. tényállással összefüggésben az igazságügyi orvosszakértők eljárásában, elsősorban a halál időpontjának megállapítását illetően. A lényeges bizonyítékok között a halál idejére nézve ellentmondó adatok merültek fel. A vádlott lényegében perjogi, ügyviteli hibára hivatkozva a szakértői megállapítások tükrében az ítéleti ténymegállapítások helyességét vitatta.

Sérrelmezte, hogy a bíróság nem vette figyelembe tanú vallomásainak ellentmondásait az egyes releváns időpontokat illetően, utalva e körben az okirati bizonyítás adataira is, így különösen a meteorológiai szolgálat jelentésére a perbeli napon való esőzés kapcsán, valamint a kamerafelvételeire és a GPS menetrendjére.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem tárta fel megfelelően és helyesen a vagyoni viszonyaira vonatkozó tényeket, mert alapos vizsgálat után nem lehetett volna arra következtetést vonni, hogy anyagi helyzete reménytelenül elnehezült.

Az I. tényállás kapcsán fenntartotta, hogy az ékszereket kapta, azok már egy éve saját tulajdonában álltak, így azokra lopást nem követhetett el.

A II. tényállásnál a vád egyik fő bizonyítékát részletekbe menően támadta. Utalt rá, hogy bizonyítottan kihullott hajszálról van szó, azaz nem kitépett a biológiai nyom, mely egyként sem volt véres, szennyezett, nem roncsolt s nem hajtöredék. biológus szakértő és genetikai szakértő véleményét párhuzamba állítva elemezte részletesen, rámutatva, hogy eltérések tapasztalhatók a két vélemény között a vizsgált hajszál hossza tekintetében, melyek nem kerültek feloldásra és emellett kiemelte, hogy a szakvélemények egyáltalán nem bizonyítják, hogy az ő hajszálát találták meg a sértett kezében, hiszen a szakvélemények nem zárták ki, hogy származhat mástól is a biológiai minta.

Az általa használt gépjárművel kapcsolatos bizonyítás eredményének értékelését is kifogásolta, álláspontja szerint ugyanis a kamerafelvételekből sem szín, sem forma alapján nem lehet felismerni, hogy pontosan milyen gépjárműről van szó. Az elsőfokú bíróság indokoltsága ellenére nem tartott helyszíni kihallgatást és nem tisztázta bűnügyi technikussal a felvétel készítésének részleteit.

Ártatlansága ellenére a bíróság érvei szerint az ügyészi vádiratban írtak „köré építette a történetet”, a bizonyítás során egyes tényadatokat megváltoztattak, ilyen eljárás nem nevezhető igazságszolgáltatásnak. A nyomozási eljárás sikertelensége nem vezethet oda, hogy személyében „bűnbakot” találjanak.

A védő is részletes írásbeli indokolással látta el fellebbezését (18. számú másodfokú irat), melyben a perorvoslatát az ítélet hatályon kívül helyezése érdekében tartotta fenn. A védői indokok szerint az elsőfokú bíróság ítélete felderítetlenség, hiányosságok, iratellenesség és helytelen ténybeli következtetések folytán is megalapozatlan. A tényállás érvei szerint elsősorban azért felderítetlen, mert a bíróság nem végzett el minden lehetséges és egyben szükséges bizonyítást a perdöntő

fontosságú, a felderítés során biztosított hajszállal kapcsolatban. A biológus és genetikai szakértői bizonyítás hiányos maradt. A megalapozatlanság miatt elsősorban az ítélet hatályon kívül helyezésére, másodlagosan a fellebbezési eljárásban bizonyítás felvételére, a hajszálat vizsgáló és igazságügyi szakértők meghallgatására, a szakvélemény kiegészítésére tett indítványt. A fellebbezés indokolásában emellett kitért a cselekmény minősítésére is. Részletesen kifejtette, hogy nem bizonyosodott be az eljárás során, hogy a vádlott kitervelte volna az ölést, mint ahogy nem róhatók terhére a bűnösség esetleges megállapítása esetén a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottabban képes személy sérelmére és a különös kegyetlenséggel elkövetés minősítő körülmények sem.

A *Debreceni Fellebbviteli Főügyészség* a Bf. 240/2015/21-I. számú átiratában a vádlott terhére bejelentett ügyészi fellebbezést irányba szerint, helytálló indokai alapján fenntartotta, a védelmi perorvoslatokat alaptalannak találva. Okfejtése szerint az elsőfokú bíróság tévesen mellőzte a különös kegyetlenséggel elkövetés megállapítását a II. tényállás vonatkozásában, ugyanis a feltárt alanyi és tárgyi tényezők folytán megalapozottan vonható következtetés az elkövető olyan fokú embertelenségére, mely alátámasztja a minősítő körülmény törvényi tényállásának megvalósulását. Észrevételében az I. tényállás tekintetében az elkövetési idő, a II. tényállásban a 14 karátos sodrott aranylánc értékének pontosítása mellett:

- a II. tényállásban írt ölési cselekménynél a különös kegyetlenséggel elkövetés minősítő körülmény megállapítására,
- a büntetés súlyosítására, azaz a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának magasabb tartamban való meghatározására,
- a Zrt. polgári jogi igényének - a magánféli státusz hiánya folytán - érdemi elutasítására,
- egyebekben az elsőfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.

A nyilvános ülésen a másodfokú bíróság területén működő ügyészség képviselője - a lefoglalt hajszálat vizsgáló biológus és genetikai szakértő meghallgatására irányuló bizonyítási indítványának elutasítása után - az átiratában foglaltakat fenntartva az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, a II. tényállásba foglalt ölési cselekmény különös kegyetlenséggel elkövetettként minősítését is, valamint a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának magasabb tartamban való megállapítását indítványozta.

A védő a nyilvános ülésen a bizonyítási indítványát fenntartotta, perbeszédében pedig a jogorvoslat írásbeli indokainak megfelelően elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezésére, másodlagosan mindkét bűncselekmény vonatkozásában bizonyítottság hiányában felmentésre, harmadlagosan a büntetés enyhítésére tett indítványt.

A vádlott védelmében, illetve az utolsó szó jogán a nyilvános ülésen igen részletesen szólalt fel, mely nyilatkozatot írásban is előterjesztett az ítélet táblán. Felszólalásában ártatlanságát hangoztatva alapvetően korábbi védekezésének megfelelően mindkét tényállásban írt bűncselekmény elkövetését tagadta. Korábbi beadványaival összhangban kifogásolta a bizonyítás törvényességét mind a személyi, mind a szakértői bizonyítás tekintetében, különösen a lefoglalt hajminta biztosítását és vizsgálatát tartotta manipulatívnak. Sérelmezte emellett az elsőfokú bíróság bizonyíték-értékelő és ténymegállapító tevékenységét, összességében bűnösségének megállapítását. Érvei szerint ártatlanul ítélték el, ezért a felmentését kérte.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban Be.) 348. § (1) bekezdése

alapján teljes terjedelemben felülbírált. A törvényben előírt teljes revízió keretében a fellebbezések okára és céljára tekintet nélkül bírálta felül a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését és a büntetés kiszabását is. A másodfokú bíróság itt rögzíti, hogy a vádlott a másodfokon eljáró ítélőtábla ellen elfogultságra hivatkozva kizárási okot jelentett be. A Kúria azonban a 2017. október 11. napján kelt Bkk.I.1520/2017/3. számú végzésével a Debreceni Ítélőtábla kizárását megtagadta (másodfokú iratok 20. sz.), így a fellebbezés érdemi elbírálásának perjogi akadálya nem volt.

A felülbírálat során a másodfokú bíróság megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem feltétlen, sem olyan jellegű relatív perjogi hibát, amely a bizonyítás törvényességét érintené, vagy az érdemi felülbírálatot kizárná. Az eljárási cselekmények jegyzőkönyvezése kapcsán azonban indokolt a következők megjegyzése. Az elsőfokú bíróság a tárgyalás során, több határnapon is jegyzőkönyvben rögzítette a tárgyaláson a hallgatóság tagjait a nevük feltüntetésével. A hallgatóság tagjai nevének jegyzőkönyvbe foglalásának - amennyiben személyük nincs semmilyen személyi vagy tárgyi összefüggésben az ügygel és tanúként kihallgatásuk sem várható, illetve a tárgyalás rendjét súlyosan nem zavarják - nincs helye. A hallgatóságra utalás követett gyakorlat, de a Be. 250. § (1) bekezdés f) pontja értelmében, a jegyzőkönyvben a jelenlévők körében a bíró, illetőleg a bíróság tagjai, a jegyzőkönyvezető, a jelenlévő ügyész, a vádlott, a védő, a tanú, szakértő, tolmács, illetőleg az eljárásban részt vevő más személy *nevét* kell feltüntetni. A Be. 237. § (1) bekezdésének fő szabálya szerint a tárgyalás - összhangban az Alaptörvény normáival és az európai standardokkal - nyilvános. A nyilvánosságnak a Be. 237. § (1) és (3) bekezdése szerint vannak korlátai, amennyiben azonban a nyilvánosság kizárására vagy korlátozására nem kerül sor, úgy a tárgyalóteremben kizárólag hallgatóként részt vevő személyek személyazonosságának megállapítása szükségtelen, a nevük jegyzőkönyvbe foglalását pedig a törvény nem írja elő. A név az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 3. § a) pontja értelmében személyes adat, oltalmát a hallgatóság tagjaként a tárgyaláson megjelenő személynél is biztosítani kell, sem a vádlottnak, sem az eljárás más személyének ugyanis nincs jogosultsága indokolt jogszabályi alap és az érintett kifejezett hozzájáruló nyilatkozata nélkül megismerni a hallgatóság tagjainak nevét. Mindez csak relatív perviteli hiba, de garanciális jogokat érintő volta és a helyes gyakorlat megteremtése érdekében az ítélőtábla szükségesnek tartotta a kiemelést.

A vádlott az eljárás során és fellebbezésében számos eljárási szabálysértésre hivatkozott. A vádlott perjogi kifogásai nem alaposak a következők szerint.

A vádlott fellebbezésében sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság *elfogultan* járt el ügyében. Az elfogultság kizárási okot alapo meg, kizárt bíró eljárása pedig feltétlen, felülvizsgálati okot is képező eljárási szabálysértés, ezért a vádlott perorvoslatát e körben a másodfokú bíróság részletesen vizsgálta. Az ítélőtábla megállapította, hogy az elsőfokú tanács elnökének és tagjainak elfogultságára nincs adat. A törvényszék igen részletes és alapos bizonyítást folytatott és biztosította a vádlottnak a perjogi törvényben írt alapvető garanciális jogait. Az iratok egyáltalán nem utalnak arra, hogy részrehajló ítékezés történt volna.

Kiemeli az ítélőtábla, hogy töretlen abban a bírói gyakorlat, miszerint az elfogultságra alapított kizárási indítványt alapos és konkrét okkal kell alátámasztani. Az elfogultság általános szinten történő megfogalmazása nem alkalmas a kizárási ok megállapítására (BH2011. 323., BH2016. 79., Debreceni Ítélőtábla Beüf.II.391/2016/2.). Arra, hogy az eljáró bíró elfogult, csak az ügy valóságos tényei alapján vonható következtetés, és csak olyan feltárt adatok alapján, amelyek alkalmasak a bíró pártatlansága iránti ésszerű, megalapozott kétely ébresztésére (EBH 2014. B.4. II.). A vádlott a bíró és az ülnökök elfogultságára konkrét okot nem hozott fel és egyébként sem észlelhető a

pervitelben olyan adat, mely akár csak valószínűsítene az elfogultságot. Az ügyészi vádemelés folytán az ügy tárgyalásai a bíróság alkotmányos és büntető perrendi kötelezettsége, értelemszerűen e kötelelem teljesítése elfogultságot nem alapozhat meg. Mindezen okok folytán a vádlott kifogása nem foghatott helyt és az ítélet hatályon kívül helyezésére nem kerülhetett sor.

A vádlott hivatkozott továbbá a bizonyítás, elsősorban az orvosszakértői bizonyítás kapcsán is eljárási szabálysértésekre, melyek érvei szerint a nyomozás során valósultak meg és kihatnak a bizonyíték érdemi értékelésére. Az ítélet tábla elsődlegesen leszögezi, hogy az elsőfokú bírósági eljárásban érdemi hiba nem történt, a felülbírálat pedig az elsőfokú bizonyítási eljárást és pervitelt vonja revízió alá. Kétségtelen, hogy a nyomozás során vétett eljárási szabálysértések is érinthetik a bizonyítás törvényességét és akadályát képezhetik egyes bizonyítékok felhasználásának. Olyan nyomozási bizonyítási hiba, ügyviteli hiányosság azonban nem történt, mely akadályát jelentette volna a bizonyíték értékelésének. Az orvosszakértői bizonyítás során sem lehetett rögzíteni olyan eljárási szabálysértést, mely a törvény generális vagy speciális bizonyítástilalmi klauzulái folytán a bizonyíték értékelését kizárná. Esetleges pontatlanságok, ügyviteli hibák nem vezetnek az adott bizonyíték tekintetében abszolút hibához. A vádlott a perben az egész eljárás törvényességét vitatta, melyet elsődlegesen ártatlanul a vád alá helyezésével indokolt. Az eljárási szabálysértésekre hivatkozások is elsősorban a bizonyíték értékelését és ezáltal a tényállás támadását célozták. Összegezve: a vádlott egyrészt nem jelölt meg olyan eljárási szabálysértést, mely a kardinális bizonyítékokat törvénytelené tenné, másrészt ilyen perjogi hiba nem észlelhető és a nyomozás során sem történt olyan eljárási szabálysértés, mely jelentős bizonyíték kizárását indokolta volna.

Az elsőfokú bíróság a Be. 75. § (1) bekezdésében előírt ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett és döntően megalapozott tényállást állapított meg, mely csak szűk körben volt hiányos és tért el az iratok tartalmától [Be. 351. § (2) bekezdés b) és c) pont].

A történeti tényállás bevezető részében, az ítélet 3. oldalának utolsó bekezdésében - amint a vádlott helytállóan észrevételezte felszólalásában - a bíróság félreérthetően fogalmazott férjének halálával kapcsolatban és valóban arra utal a terhelt által sérelmezett mondat nyelvtani szerkezete, mintha a vádlott halt volna meg 2007-ben, mely nyilvánvalóan szemben áll a valósággal. Az is kétségtelen viszont, hogy nem érdemi tényhibáról van szó, hanem pontatlan megfogalmazásról, de vitathatatlan, hogy a tényállásnak félreérthetetlennek kell lennie.

Az I. tényállás annyiban hiányos, hogy a bíróság az elkövetési időt a rendelkezésre álló és elfogadott bizonyítékok ellenére nem rögzítette megfelelő pontossággal, konkrétsággal, emellett a sértettől elvett ingókra kötött zálogszerződés által ténylegesen kifizetett összeget az iratok tartalmától eltérően állapította meg.

A II. tényállásban az előre kiterveltséggel kapcsolatos tények igen szűk körben voltak hiányosak, ezen túl a bíróság az elfogadott szakértői véleményről eltérve pontatlanul rögzítette a 14 karátos aranylánc értékét. A II. tényállás azért is hiányos, mert nem utal a vádlotti-sértetti erőviszonyokra és részben eltért az iratok tartalmától, amikor kizárólag a sértett jó egészségi-fizikai állapotára utalt, mivel nem rögzítette a sértett életkorából adódó sorsszerű betegségeit, melyek nyilvánvalóan befolyásolták a védekezésben.

A megalapozatlanság csekély súlyú, és csak részleges, ezért a másodfokú eljárásban kiküszöbölhető volt. Az ítélet tábla a tényállást a Be. 352. § (2) bekezdés a) pontjában írt jogkörében az iratok tartalma és ténybeli következtetés alapján a következők szerint helyesbíti, illetve egészíti ki.

- A történeti tényállás bevezető részében, ítélet 3. oldal utolsó bekezdés: a vádlott a lakóházban 2007-ig férjével élt és gyermekeivel, amikor házastársa halála bekövetkezett.
- Az I. számú tényállásban megállapítja az ítélet 6. oldalának 4. bekezdésében, hogy a vádlott sértett ékszereit 2014. február és 2014. június 18. napja között vette magához és vitte el a . szám alatti ingatlanból. A jogtalan eltulajdonítás kifejezést - mint jogi tudati tény - a tényállásból mellőzi és a jogi indokolás részének tekinti.
- I. számú tényállás, ítélet 6. oldal 5. bekezdés: A Zrt. . szám alatti . számú zálogfiókjában a zálogház a 52.200 Ft-os kölcsönösszegeből a kezelési költségek levonása után a vádlott részére 48.688 Ft-ot fizetett ki.
- A II. tényállásban a 7. oldal 6. bekezdésében megállapítja, hogy korához képest sértett megfelelő egészségi és jó fizikai, szellemi állapotban volt, azonban természetes eredetű megbetegedései folytán nem volt egészséges, súlyos fokú általános verőér keményedésben szenvedett, mely folyamatosan érintette a szívkoszorú és agyalapi ereket. A szív izomzatában feltárt hegek magas vérnyomás betegségre utalnak és emellett is megállapítható a sértett más belső szerveiben az öregkori sorvadás képe.
A 150 cm-es testmagasságú sértettnél a cselekmény idején 44 éves, 62 kg testsúlyú vádlott életkorából és alkataból adódóan is erősebb felépítésű volt.
- A II. számú tényállásban a 7. oldal utolsó bekezdésében a jövedelemszerzés módjával kapcsolatos kifejezés: *csalárd* módon.
- A II. tényállásban a 10. oldal 3. bekezdésében megállapítja, hogy a vádlott a mindenáron való pénzszerzés tervezése során úgy döntött, ha szükséges, a sértettet megöli értékeinek megszerzése érdekében.
- A II. tényállásban az ítélet 11. oldalának 5. bekezdésében a 14 karátos sodrott szemekből álló medál nélküli arany nyaklánc értéke: 150.000 Ft.

Az I. számú tényállás tekintetében a bíróság a kiegészítést tanúvallomására alapította (22. számú tárgyalási jegyzőkönyv 19-20., 23., 25-26. oldalak), mely hitelt érdemlő bizonyítékokat az elsőfokú bíróság is elfogadott ténymegállapításai alapjául. Az elkövetési idő konkrét behatárolása - amennyiben vannak rá hiteles adatok - nem mellőzhető, mert az elkövetési idő, mint objektív tény olyan fontos tény, mely releváns büntetőjogi konzekvenciákkal bír, különösen a csekélyebb súlyú lopási cselekmény tekintetében. Az ügyészi észrevétel e körben kifogástalan volt, azzal az ítéletábra egyetértett. A bíróság a történeti tényállásban az ékszerek elvitelénél rögzítette a jogtalan eltulajdonítási szándékot, mely kétségtelen, csak nem tény, hanem jogkérdés. A vádlott szándékára, annak formájára, célzatára vonatkozó ún. jogi tudati tények - eltérően a más jellegű, az ún. történeti tudati tényektől - nem a tényállásba, hanem a jogi indokolásba tartoznak. Ennek elvi jelentősége, hogy a tényálláshoz kötöttség korlátai nélkül a fellebbezési eljárásban módosíthatók a vádlott terhére is, szemben a történeti eseményeket taglaló külső (objektív) tényekkel (Be. 352. §). Jelen ügyben ugyan ennek érdemi jelentősége nem volt, de a hatályos fellebbezési rendszer kardinális szabályával kapcsolatos ténymegállapítási és ítéletszerkesztési kérdés igen hangsúlyos, ezért kiemelését az ítéletábra szükségesnek tartotta.

Az elsőfokú bíróság az elvitt ékszerek zálogba adását tanúsító zálogjegy adataitól részben eltérve állapította meg a tényállást. A zálogszerződés alapján valóban 52.500 Ft volt a zálogkölcsön

összege, azonban figyelmen kívül maradt, hogy a kezelési díj és a készpénz-szolgáltatási díj levonása után valójában 48.688 Ft került a vádlottnak kifizetésre a zálogház részéről (nyomozási irat II. kötet 573. lapszám alatt csatolt zálogjegy). Mindennek nyilván érdemi jelentősége nincs, de a tények valósághűsége érdekében e körben is indokolt a tényállás helyesbítése.

A II. tényállásban a sodrott aranylánc elkövetési értékének pontosítása igazságügyi szakértő tárgyszakértői véleményén alapul (elsőfokú bírósági irat 69. szám, szakvélemény 2. oldal 1. b) pont). Az elsőfokú ítéletben egyértelműen elírás történt, mert az ékszerek végösszege helyes, azonban a lánc értékének pontosítása - osztva az ügyészi érveket - szintén nem volt mellőzhető.

A sértett természetes eredetű megbetegedéseire nézve a másodfokú bíróság a részben pontatlan és hiányos tényállást a Debreceni Egyetem Orvos-és Egészség-Tudományi Centrum Általános Orvostudományi Kar Igazságügyi Orvostani Intézetének B:543/2014. számú szakértői véleményének az elsőfokú bíróság által is elfogadott megállapításai alapján egészítette ki, illetve helyesbítette (nyomozási irat I. kötet 309. lap). A sértetti erőviszonyok, testalkat, magasság tekintetében a tényállás kiegészítése szintén az igazságügyi orvosi boncoláson alapszik. A vádlott elkövetéskor aktuális testsúlyát az ítélet tábla a büntetés-végrehajtás befogadás idejére vonatkozó közlése szerint állapította meg (elsőfokú bíróság irat 54.sz.). Azt a tényt, hogy a vádlott erősebb volt, mint a sértett egyrészt közvetlenül bizonyítékok, boncjegyzőkönyvi adatok, a vádlottról a nyomozás során készült és tárgyalás anyagává tett videó és fényképfelvételek, másfelől ténybeli következtetés útján lehetett - és egyben kellett - megállapítani, mert mindezek olyan releváns tények, melyek a cselekmények minősítésére is kihatnak, elsősorban a Btk. 160. § (2) bekezdés k) pontjában írt minősítő körülmény megállapíthatóságával kapcsolatban.

A II. tényállásban a 9. oldal 7. és a 10. oldal 3. bekezdésében írtak az előre kiterveltség minősítő körülmény ténybeli alapjai. Elsődlegesen az ítélet tábla rögzíti, hogy a vád kiterjesztése és a vádirati tényállás megváltoztatása, kiegészítése (I. Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség B.934/2014/26-I., elsőfokú bírósági irat 125. számú irat) után az előre kiterveltség megállapításának nem volt perjogi akadálya. Az ítélet tábla álláspontja szerint - e részben a tettazonosság keményebb irányát képviselve - vádirati tények hiányában nincs helye olyan „többlet-tények” megállapításának, melyek önálló büntetőjogi értékelést igényelnek, akár egy újabb minősítő körülmény megállapításához vezetve. Az előre kitervelt elkövetés egyébként is specifikus és olyan tényalapot igényel, mely kétségtelenné teszi az ölés tervezett voltát. A vád e részben is törvényes. A módosított vádbeli tényállás szerint „a vádlott a tettét előre megfontolva, a sértett megölését - a mindenáron való pénzszerzés érdekében akár alternatív módon végrehajtva - előre kitervelten valósította meg.” A vádmódosításban az „alappal lehet arra következtetést vonni” vádlói kifejezés ugyan vaglyagosságra utal, de a vádirat tényállás-bizonyosságával szemben mások a követelmények, mint az ítélettel szemben, másfelől a vádlói akarat egyértelmű: az ügyész a tényállás módosításával kifejezésre juttatta, hogy a vádlott büntetőjogi felelősségét az előre kitervelt minősítő körülmény megvalósításában is indítványozta megállapítani. Az elsőfokú bíróság a vádat kimerítette, de még a vádhoz mérten is kismértékben hiányosan állapította meg a fontos tényeket. Az előre kiterveltségre vonatkozó tényeket ezért a másodfokú bíróság egyébként a helyes elsőfokú bírósági ténybeli következtetést követve a tényálláshoz kötöttség keretei között kis részben kiegészítette. Az előre kiterveltség megállapításának feltétele, hogy egyértelműen kitűnjön a tényállásból, miszerint a vádlott, akár alternatív lehetőségként, előre megfontolja a sértett megölését. Az elsőfokú ítéletből nagyrészt ez kitűnik, de indokolt volt a pontosítás, melynek alapja a ténybeli következtetés. A ténybeli következtetés a közvetett bizonyításon alapszik. A bíróság egy megállapított tényből a tudomány, a logikai törvényei, az általános élettapasztalat, a természetes szemlélet alapján vonhat következtetést további tényre. Az elsőfokú bíróság ténybeli következtetései helyesek, csak a tények megállapítása

volt hiányos. A közvetlen és közvetett bizonyítékok alapján közvetlenül, egyértelműen megállapítható tényekből - mint a sértett nagyméretű, éles eszközzel való megölése, értékeinek elvitele - helyesen vonható következtetés a bizonyítási anyag széleskörű értékelése után, hogy az ölést a vádlott követette el, és a cselekmények kronológiai sorrendje, a vádlott pénzügyi nehézségei, a sértett bizalmába férkőzés, valamint az ölésre alkalmas tárgy magához vétele és a sértett megölése együttesen azt támasztják alá, hogy a vádlott előzetesen eldöntötte: ha szükséges, az értékek megölése érdekében kioltja a sértett életét. Az ítélet tábla e körben nem új tényeket, főként nem eltérő tényeket állapított meg, csak a meglévő tények keretei között pontosította a tényállást, mely kiegészítésnek minősül és nem eltérő tényállás megállapításának, mely a vádlott terhére a tényálláshoz kötöttség szabályai folytán tilalmazott (Be. 352. §).

A fellebbviteli főügyészség képviselője perbeszédében utalt rá és az ítélet tábla is észlelte, hogy az ítélet 7. oldalának utolsó bekezdésében a „*csalárd*” kifejezés el lett írva, a határozatban „*család* módon” szerepel. Ez nyilvánvalóan leírási és nem tényhiba. Az ítélet azonban rendkívül fontos közokirat és a haszonszerzés módjának formája jelentőséggel is bír a tények jogi megítélésakor. Ezért az ítélet tábla - fenntartva egyébként elvi álláspontját, hogy rendszerint jelentéktelen részlettelények, vagy elírások másodfokú korrekciója nem indokolt - az ügyészi indítványnak megfelelően az elírást javította a ténybeli kisreformáció során.

A kiegészítéssel és helyesbítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált és a Be. 352. § (2) bekezdés értelmében a másodfokú ítéletkezés alapját képezte.

A törvényszék az ügy helyes megítélése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat a logika szabályai szerint okszerűen értékelte. Számba vette a terhelt védekezését, a releváns tanúvallomások, a sértett sérüléseit és halálának okát elemző igazságügyi boncjegyzőkönyvet és orvosszakértői véleményt, a helyszín adatait, a lefoglalt hajmintát, mint tárgyi bizonyítékot, és a fontos okirati bizonyítékokat is. A törvényszék a bizonyítékok igen alapos, szerteágazó és részletes értékelésével a büntetőjogi főkérdések tekintetében központi jelentőséggel bírói tényeket hibátlanul rögzítette. Indokolási kötelezettségének igen alaposan eleget tett, részletesen megindokolta, hogy a vádlott tagadásával szemben a tényállást miért az egyenként és kölcsönösen értékelt terhelő személyi és tárgyi bizonyítékokra alapította. Az indokolás logikai hibában nem szenved, az abban foglaltakkal az ítélet tábla egyetértett.

A terhelő bizonyítékok szervesen kapcsolódnak, kölcsönhatásuk kétségtelen, egyben kétséget kizáró módon bizonyították a vádbeli módon, a vádlott általi elkövetést.

Az elsőfokú bíróság igen részletes, a bizonyítékok értékelésére vonatkozó, helytálló indokolásának felidézése a másodfokú határozatban szükségtelen, sőt azt a perjogi törvény sem írja elő, hiszen a helybenhagyó határozat indokolásának a helybenhagyás indokait röviden kell tartalmaznia (Be. 371. § (4) bekezdés). A *vádlti fellebbezés* fő pontjaira azonban a másodfokú bíróságnak reflektálni kell, mely során értelemszerűen az elsőfokú bíróság bizonyíték-értékelő tevékenységének helyessége is felmerül, melyet a másodfokú határozat indokolása is megerősít.

A tényállás bevezető része

Az elsőfokú bíróság a tényállás bevezető részében a vádlti személyi, családi körülmények mellett már kitért a terhelt anyagi viszonyaira, melyek alappal vezethetők vissza az életmódbeli változásra és a sokasodó, kölcsönből eredő tartozásokra. A vádlott az eljárás során vitatta, hogy anyagi helyzete drasztikusan romlott, ezáltal egyben sérelmezte a cselekmény motívumára megállapított

tényeket is. Álláspontja szerint e körben is felderítetlenek maradtak a tények, mely megalapozatlanság további bizonyítással, részben a cég megkeresésével és újabb információk beszerzésével elhárítható lett volna. Az elsőfokú bíróság által megalapozottan értékelt személyi bizonyítás anyaga és különösen a hitelt érdemlő, objektív okiratok, a pénzügyi tájékoztatások külön és együttesen is alátámasztották, hogy létesített kapcsolata után a vádlottnak megváltozott az életvitele és egyre inkább reménytelen anyagi helyzetbe került. A törvényszék igen részletesen számot adott arról, hogy a vádlott védekezésével szemben a tényállást miért azon tanúvallomásokra és okiratokra alapította, melyek a vádban foglaltakat erősítették meg. A vádlott e részben, mint ahogy a tényállás más fontos részeit illetően is, a bizonyítékok értékelésén keresztül támadta a megalapozott tényállást, mely eredményre a tényálláshoz kötöttség elve folytán nem vezethetett.

I. tényállás

A vádlott tagadta, hogy a perbeli ékszerekhez jogtalanul jutott hozzá. Védekezése szerint azokat a hozzá erőszakosan is közeledő kapta mintegy szerelme zálogául. Az ékszerek már majd egy éve tulajdonában álltak, így kizárt, hogy azokra nézve lopást követhessen el. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság hibátlanul értékelte a terhelő bizonyítékokat, és valamint tanúvallomásai, mint közvetlen bizonyítékok, valamint helytálló ténybeli következtetés által alappal vetette el a vádlott védekezését, hogy az ékszereket ajándékba kapta. Kétségtelen, hogy a vádlott munkahelyén feljegyzés készült, miszerint meg nem engedhető módon közeledett hozzá, mindezen tényből azonban egyáltalán nem következik, hogy a férfi megajándékozta volna a vádlottat. Ezzel szemben éppen arra vonható következtetés, hogy elnehezült anyagi helyzete folytán lopással kívánta vagyoni viszonyait jobbra fordítani. Az elsőfokú bírósági bizonyíték-értékelés törvényes. A vádlott hozzátartozóinak, különösen lányának, a tanúvallomása nem volt alkalmas az egymással szerves összefüggésben álló és erősen kapcsolódó terhelő bizonyítékok megdöntésére még a vádlotti tagadással egyetemben sem.

II. tényállás

A vádlott az eljárás során végig tagadta az ölési cselekmény elkövetését is. Védekezése a fő pontokban kétségtelenül konzekvens volt, azonban a vád terhelő bizonyítékai, miként az elsőfokú bíróság helyesen észlelte, kétséget kizáró módon bizonyították az általa az ítéletben véghezvitt módon végrehajtott bűncselekményt. Az ítélet táblája álláspontja is az, hogy elvethető a más általi, vagy más módon történt elkövetés. Kétségtelen, hogy főként közvetett bizonyítékok álltak rendelkezésre és az ügyben nagy jelentőséggel bírtak a ténybeli következtetések, azonban a lefoglalt hajszál, mint közvetlen tárgyi bizonyíték a közvetett bizonyítékokat olyan erővel támogatta, mely folytán az elsőfokú bíróságban megalapozottan kelt a meggyőződés: a vádlott az emberölés elkövetője, a törvényszék gondolati folyamatát és végkövetkeztetéseit a másodfokú bíróság is osztotta.

A kiinduló alaptény, miszerint a sértettet otthonában a vádbeli napon a nyakának elvágásával megölték, egyes értékeit elvitték, vitathatatlan és senki által nem is vitatott. Mindezt az objektív tárgyi bizonyítékok és a személyi bizonyítás anyaga is kétséget kizáróan bizonyította. Ezen alaptényből kiindulva kellett vizsgálni a vádlott cselekmény előtt tanúsított magatartását, az előzményi, előkészületi cselekvéseket, valamint a cselekmény napján, a véghezvitel során történt eseményeket.

egybehangzóan és ellentmondásmentesen vallotta, hogy a vádbeli nap előtti napon a vádlott felkereste a lakását. Erről a sértettől értesült, s a vallomásból hűen rajzolódik ki, hogy a vádlott

„puhatolózott” és a terepet mérte fel, viselkedése a sértettnek is gyanús volt. A vádlott a betonkeverő kölcsönbevételének szándékával tévesztette meg a sértettet, hogy jobban megismerje a sértetti ingatlant. A kölcsönre hivatkozás nem lehetett valós, mert akkor már végeztek a betonozási munkákkal, ezt a védelem indítványára tanúként idézett tanúvallomásában megerősítette. E bizonyítékok tükrében nem volt elfogadható a terhelti védekezés, mely épp a sértetti vagyoni viszonyok feltérképezésének leplezését célozta. E napon a vádlottat több tanú is észlelte a helyszín közelében (). és tanúk furcsállották a viselkedését, mert nem, vagy alig hallhatóan köszönt. A vádlott indokaival szemben a másodfokú bíróság - hasonlóan az elsőfokú bírósághoz - nem észlelt olyan ellentétet a tanúvallomásokban, melyek a bizonyítékok hitelt érdemlőségét megkérdőjeleznék és kétséggé tennék, hogy a tények alapjául szolgáljanak.

A vádbeli napra nézve is megfelelően rekonstruálható volt a vádlott mozgása, a cselekmény elkövetési ideje és helye. Az alappal terhelőnek értékelt tanúvallomások szorosan, logikai törés nélkül kapcsolódnak. Kétségtelen, hogy arcról, határozottan a tanúk nem ismerték fel a sértettől a cselekmény elkövetése után távozó vádlottat, azonban a személyleírások, különösen a hajviselet, valamint a bíróság által okszerűen megállapított ruházat és sapka alapján helyes a törvényszék ténybeli következtetése, miszerint a vádlott kereste fel a sértettet és ölte meg ingatlanán az idős, megtévesztett értékeinek megszerzése érdekében.

A vádlott részletekbe menően vitatta a felismerési eljárásokat, a gépjárművel kapcsolatot bizonyítási eljárást, és számos más törvényes nyomozási cselekményt. Lényegében perjogi kifogásban terjesztette elő a bizonyítékok mérlegelésének és ezáltal a tényállásnak a támadását, melyet alappal vetett el az elsőfokú bíróság részletes és helyes indokok alapján.

Az ügyben nem vitásan kiemelt jelentőséggel bírt a sértetti halottszemle során jobb markában talált és a nyomozás során rögzített, majd szakértői vizsgálatoknak alávetett *hajszál*, mint biológiai minta, tárgyi bizonyíték. Az elsőfokú bíróság - másodfokú bíróság által is osztott - álláspontja szerint a hajszál a vádlottól származik és a közvetlen bizonyíték a közvetett bizonyítékok sorába illeszkedve szintén a vádlott általi elkövetést bizonyítja kétséget kizáróan. A vádlott az eljárás során végig, és a fellebbezésében is részletesen kifogásolta, hogy a bíróság azt állapította meg, miszerint a hajszál tőle származik, ezen túl érvei szerint a bűnjelet „manipulálták” és nem zárható ki, hogy szabálytalan körülmények között került a sértett kezébe. Észrevételezte, hogy érthetetlen, miért nem észlelték már a helyszínen a tárgyi bizonyítékot, és miért csak később, a holttest elszállítása után, a halottszemlén biztosították a hajszálat.

Az ítéletábra elsődlegesen leszögezi, egyetértve az elsőfokú bírósággal, hogy a helyszíni szemlére, a halottszemlére és a hajszál biztosítására, rögzítésére és kezelésére vonatkozó szabályokat a nyomozó hatóság betartotta, nem vétett sem lényegi, sem olyan formai hibát, mely a valóban fontos közvetlen bizonyíték értékelését kizárta volna, vagy kételyeket támasztott volna a hitelességével szemben. A szemle statikus (helyszínt áttekintő) és dinamikus (nyomfeltáró, rögzítő) része is megfelelt a büntetőeljárás törvénynek, valamint a kriminalisztika szabályinak is. A rendelkezésre álló és értékelt okiratok, valamint különösen az orvosszakértői vélemény és tanú egybevágó, részletes és meggyőző tanúvallomása alapján egyértelműen elvethető a vádlottnak a bűnjellel kapcsolatos törvénysértésre vonatkozó hivatkozása. A tanúbizonyítás megfelelő magyarázatul szolgált arra, hogy a fényszegény környezetben a hajszálat miért nem észlelte nyomban a hatóság, azonban a kéz nyomainak megfelelő rögzíthetősége érdekében a szükséges intézkedést a rendőrség nyomban megtette. A halottszemle során tárták fel a fekete hajszálat, mely a közeli fényképeken jól észlelhető, mint ahogy az is, hogy a hullamerevség folytán a halott keze mintegy szorította a biológiai mintát. Semmilyen hiteles adat nincs rá, de az orvosszakértői vélemény alapján anatómiai

okból is kizárható, hogy ilyen fokú hullamerevség mellett a hajlékony, igen vékony biológiai mintát a hatóság a sértett kezébe „csempéssze”.

A hajszálat két szakvélemény vizsgálta. biológus szakértő a 29200-8001-11941/1/2014. szak. számú véleményben (nyomozási irat III. kötet 1233-1237. lap) vizsgálta a sértett hajmintáját, a vádlott hajmintáját, valamint a halottszemle során a sértett kezéből biztosított, a felderítés során még idegen eredetű, 17,5 cm-nek mért 50 mikron vastagsággal rendelkező, telogén fázisú hajszálat. Kiemelte, hogy az 1. jelzésű, a sértett jobb kezéből rögzített szál preparálás közben kettészakadt és a biológiai minta kihullott hajszálnak felel meg. A vélemény szerint e hajszál nagy valószínűséggel vádlottól származik. A vádlott, a genetikai szakértői vélemény megállapításai alapján egyrészt kifogásolta a hajszál méretével kapcsolatban írt eltéréseket, másrészt különösen arra hívta fel a figyelmet, hogy a hajszál kihullott, azaz indokai szerint nem kitépett, nem roncolt, fenntartva, hogy a hajszál töle származhatósága a vélemény alapján nem állapítható meg, mert az csak valószínűségi véleményt adott. Az kétségtelen, hogy a szakértő kategorikus véleményt nem adott, azonban genetikai szakértő már döntően igen, és e vélemény tükrében a biológiai szakértői vélemény is olyan terhelő bizonyíték, mely a vádlott általi elkövetést igazolja. A hajszálat a biológus szakértő kihullott jellegűnek jelölte meg, mely arra utal, hogy nem direkt erőbehatásra, erőszakos módon, kitépéssel, hanem természetesen úton vált el a hajszál a fejbőrtől. Mindez nem áll ellentétben a tényállással, a tényállás ugyanis nem rögzít olyan adatot, hogy a támadás, a dulakodás során a sértett kitépte volna a vádlott haját. Ugyanakkor a hajszál a cselekmény elkövetése során kihullás által is a sértett kezébe juthatott, hiszen a támadás során nem vitásan közel kerültek, így volt lehetőség arra, hogy a sértett jobb markában rögzüljön a hajszál. A sértettet ugyan a vádlott az előző napon is felkereste, azonban kizárható, hogy ekkor került a hajszál a sértett kezébe. Teljesen valószínűtlen, hogy a minta egy napig a sértett kezén maradt volna, következésképp az a ténybeli következtetés a helyes, miszerint a vádlott hajszála az ölési cselekmény során hullott ki és került a sértett markába, még a sértett élő állapotában, mert halál beállta után a hullamerevség folytán a hajszál oda már nem kerülhetett.

genetikai szakértő a 29200-801/11941/2014. számú genetikai szakértői véleményben (nyomozási irat III. kötet 1243-1247. lap) megállapította, hogy a genetikai vizsgálatok eredménye alapján alátámasztható, hogy a szőrképlet származik. Nem zárható ki azonban női ágon létező rokonától (pl. anyja, lánya, (unoka)testvére) való származás sem.

A biológiai és a genetika szakértői vélemény között érdemi ellentét nincs, sőt egybehangzóan azt bizonyítják, hogy a sértett kezében talált hajszál a vádlottól származik. Biológiai szakértői módszerekkel bizonyosság szintű vélemény nem adható. A genetikai szakértői vélemény már jóval határozottan megállapításokat tett a hajszál vádlottól származásával kapcsolatban. Teljesen kategorikus, 100 %-os megállapításokat rendszerint a genetikai szakértő sem tesz, véleményében azonban megerősítette, hogy a hajszál származik, de nem zárható ki női rokontól való származás sem. E körben nem mellőzhető a személyi bizonyítás anyagára utalás, miszerint arra semmilyen peradat nincs, hogy a vádlott női rokona kereste volna fel a sértettet, s tőlük kerülhetett volna a hajszál a sértett kezébe. A szakvéleményeket egyenként és a teljes bizonyítási anyaggal összefüggésben kölcsönösen értékelve ezért valóban bírói bizonyossággal mondható ki: a helyszínen a vádlott hajszálát találták meg, mely a személyi bizonyítékok tükrében egyértelműen bizonyította a vádlott általi elkövetést. Az tény, hogy a biológus szakértő véleménye az elemzett hajszál hosszúságát 17,5 cm-ben jelölte meg, míg a genetikai szakértő körül-belül 20 cm hosszúságot írt véleményében. Az eltérés egyrészt jelentéktelen, másfelől látszólagos, mert ahhoz kétség sem férhet a vélemények tükrében, hogy egyazon hajszálat vizsgáltak, csak a biológus pontos értéket jelzett, míg a genetikai körül-belüli hosszértéket. A 17,5 cm és a 20 cm hossz közötti eltérés nem tekinthető jelentősnek.

Összegezve: a vádlott fellebbezésében és igen részletes, terjedelmes, írásba is foglalt felszólalásában alapvetően a bizonyítékok értékelésén keresztül támadta a megalapozott tényállást, mely eljárásjogi okból sem vezethetett eredményre.

Az ítéletábra a nyilvános ülésen az ügyész, a vádlott és a védő *bizonyítási indítványát elutasította*, melynek indokát a Be. 260. § (1) bekezdésében írt kötelezettség alapján a következőkben adja meg.

A másodfokú eljárásban az ügyész, a vádlott és a védő is bizonyítási indítványt terjesztett elő biológus és genetikai szakértő meghallgatása érdekében a sértett jobb markából rögzített, az ítélet szerint vádlotti hajszál konkrétabb beazonosítása, a rögzítésének módja, a fejtől való elválás formája, a vádlottól származás biológiai valószínűségének ellenőrzése érdekében. Az ítéletábra nem látott indokot a másodfokú eljárásban bizonyítás felvételére e körben sem. A szakértői vélemények kiegészítésére irányuló védelmi indítványt már az elsőfokú bíróság is elutasította, melynek indokát adta az ítélet 54. oldal első bekezdésében. A bizonyítás kiegészítésére a másodfokú eljárásban sem volt megfelelő alap.

A Be. 353. § (1) bekezdés értelmében a másodfokú bírósági eljárásban bizonyításnak akkor van helye, ha az elsőfokú bíróság a tényállást nem derítette fel, vagy az hiányos, továbbá, ha a bizonyítás az elsőfokú bírósági eljárásban megvalósult eljárási szabálysértés orvoslását eredményezheti. A másodfokú bizonyítás két fő oka közül az egyik a megalapozatlanság felderítetlenségéből, vagy hiányosságból fakadó esete. A másik pedig olyan eljárási szabálysértés, mely olyan súlyos, hogy a bizonyíték értékeléséhez mellőzhetetlen a bizonyítás megismétlése, korrekciója. Jelen ügyben egyik feltétel sem áll fenn. A tényállás megalapozottsága - érdemi eljárási szabálysértés hiányában - önmagában kizárja a másodfokú eljárásban a bizonyítás felvételét. A tényállás pedig a csekély mérvű helyesbítést követően megalapozott, ami azt jelenti, hogy az elsőfokú bíróság a vád tárgyává tett múltbeli eseményeket a törvényesen lefolytatott bizonyítási eljárás lefolytatása után hiánymentesen, a valóságnak megfelelően állapította meg. Ezen túlmenően azonban a másodfokú bíróság rögzíti, hogy a biológiai és a genetikai szakértői vélemény alapján okszerűen vonható következtetés arra, hogy a vádlott hajszálát találták meg a halott sértett kezében. A már hivatkozottak szerint a biológiai szakértő valóban csak valószínűsítette a vádlottól származást, utalva rá, hogy kihullott hajszálról van szó. Biológiai módszerekkel pontosabb vélemény nem adható, a szakértő egzakt, tudományos módon, szakszerűen fogalmazta meg véleményét, mellyel szemben kételyek nem támaszthatók. Meghallgatása a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem hozna fel olyan novumot, mely eltérő tényállás megállapításához vezethetne. A genetikai szakértő is a lehetőségekhez mérten legpontosabban, a tudomány törvényeinek megfelelően adott véleményt a hajszál sorsáról, megerősítve, hogy a szörkpélet a vádlottól származik. Tény, nem zárta ki, hogy női ágon létező rokonától is származhat, arra nézve viszont semmilyen adat sincs, hogy ilyen rokon részt vett volna a bűncselekmény elkövetésében, másfelől ez már ténykérdés és nem szakkérdés. A szakértő a szakkérdésekre a választ megfelelően megadta. Az elsőfokú bíróság ugyan a közvetlenség elvére tekintettel a szakértőket meghallgathatta volna, de meghallgatásuk mellőzése nem okozott megalapozatlanságot, megalapozatlanság hiányában pedig a másodfokú bíróság a közvetlenség érvényre jutása érdekében sem folytathat bizonyítást. Az indítványokat ezért el kellett utasítani.

A vádlott a másodfokú nyilvános ülésen (19. számú jegyzőkönyv 3. oldal 3. bekezdés) még számos bizonyítási indítványt terjesztett elő, melyek szintén nem voltak alaposak. Az elutasítás fő oka a már hivatkozottak szerint a tényállás megalapozottsága, mely kizárja, hogy a másodfokú bíróság részbizonyítást vegyen fel. A jogtudomány és a bírói gyakorlat is ugyan ismeri a bizonyítást „a

megalapozottság ellenőrzése érdekében", mindezen azonban konkrét törvényi felhatalmazás nincs, és ésszerű indok sem a tényállás jól felismerhető megalapozottsága esetén. Nem volt ezért indokolt bűnügyi technikus tanúkihallgatása, mert a rendelkezésre álló okirati és tárgyi bizonyítékok alapján eljárása és annak szabályszerűsége egyértelműen igazolt.

A vádlott volt élettársa fiának, a vádlott közlése szerint is még gyermekkorú Ifj. a tanúkihallgatására sem volt mód. Egyrészt a Be. 86. § (1) bekezdése értelmében a tizennegyedik életévét meg nem haladott személyt csak akkor lehet tanúként kihallgatni, ha a vallomásától várható bizonyíték mással nem pótolható. Jelen esetben erről nincs szó, a tényállás megalapozott megállapításához a kihallgatására nincs indok, másfelől a vádlott pontosan meg sem jelölte, hogy milyen tényre kívánja a gyermeket kihallgattatni. Másrészt a tizennegyedik életévét be nem töltött személy a tárgyalásra nem idézhető és a tárgyaláson nem hallgatható ki (Be. 280. § (1) bekezdés). Kiküldött bíró vagy megkeresett bíróság útján ugyan kihallgatható a gyermekkorú, de a már kifejtettek szerint ilyen eljárást semmi ésszerű tény nem indokolt.

Ezen túl a vádlott - utalva rá, hogy az elsőfokú bíróság alap nélkül utasította el a kihallgatásukra irányuló indítványt - indítványozta rendőr őrnagy, tanúkihallgatását, azonban konkrétan nem jelölte meg, hogy milyen irányban, milyen tényre nézve látja indokoltnak a bizonyítást. Indítványt tett továbbá az elsőfokú eljárásban már kihallgatott és tanúkihallgatására is. A személyi bizonyításra irányuló indítvány szintén nem volt alapos, különösen a már kihallgatott tanúk esetében.

A vádlott indítványt tett még az eljárás kezdetén kirendelés alapján eljáró védője, dr. ügyvéd tanúkihallgatására is. A Be. 81. § (1) bekezdés b) pontja azonban a védő kihallgatását kizárja (tanúvallomást kizáró ok), mert nem hallgatható ki tanúként a védő arról, amiről, mint védő szerzett tudomást. A védő minőség jelen esetben abszolút kizáró okot jelent, a védő akkor sem hallgatható ki tanúként, ha a vádlott felmentené a titoktartási kötelezettség alól.

A vádlott által kért, 2013 nyarára és 2014. június 18. napjára vonatkozó telefon hívásinformáció beszerzésére sem volt semmilyen megfelelő ténybeli alap. A feltehetően már nem is tárolt cellainformációk nélkül is tisztázható volt a tényállás a vádlott cselekvőségét illetően relációjában is. A közösségi hálózat vádlott által konkrétan meg nem jelölt oldalára nézve sem volt törvényes alap a bizonyításra, mint ahogy a bróker cég megkeresésére sem, mert az elsőfokú bíróság a vádlott anyagi helyzetét a rendelkezésre álló személyi és okirati bizonyítékok alapján megfelelően tisztázta. Mindezen okok folytán valamennyi bizonyítási indítványt elutasította az ítélet tábla.

Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a vádlott *bűnösségére*, és a *cselekmények jogi minősítése* is megfelel az anyagi jognak.

Az I. tényállásban írt cselekmény a Btk. 370. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő - a Btk. 459. § (6) bekezdés a) pontja értelmében kisebb értékre elkövetett - lopás vétségének minősül. Az irányadó tényállás alapján egyértelműen megállapítható, hogy a vádlott az idegen dolgokat (ékszereket) azért vette el másról, hogy azokat jogtalanul eltulajdonítsa. Az elvétel módja, valamint az ékszerek zálogba adása és ebből a jogtalan előny szerzése ezt kétséget kizáróan bizonyítja. Ezt az elsőfokú bíróság is helyesen ismerte fel, de a már jelzettek szerint a törvényi tényállás megszővegezése, a jogi műszavak a jogkérdések és nem a ténykérdések körébe tartoznak.

A II. tényállásba foglalt, sértett sérelmére elkövetett cselekmény minősítése is törvényes.

A tárgyi és alanyi tényezők alapján vitathatatlanul megállapítható, hogy a vádlott egyenes szándékkal ölt, a sértett életét ki akarta oltani, mely egyébként feltétele az előre kitervelt elkövetésnek. Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a vádlott terhére megállapította az előre

kitervelten, nyereségvágyból, és bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetés minősítő körülményeket a Btk. 160. § (2) bekezdés a) b) és k) pontja alapján. Nem tévedett emellett, amikor a Btk. 160. § (2) bekezdés d) pontjában írt különös kegyetlenséggel elkövetés minősítő körülmény megállapítására nem látott alapot.

A vádlott ölési szándékára, annak formájára, valamint a minősítő körülményekre nézve az elsőfokú bírósági igen részletes, színvonalas, teljes körű indokolást adott, melyben foglaltakkal a másodfokú bíróság egyetértett. A feltárt alanyi és tárgyi tényezők tükrében, figyelemmel a 3/2013. Büntető jogegységi határozat (továbbiakban BJE) iránymutatásaira, a vádlott egyenes ölési szándéka egyértelműen megállapítható. A nyak köztudottan életfontosságú szerv, a nyak elvágása, mint például a zsinogelés az ölés olyan tipikus módja, mely egyenes szándékot jelez (BH2017. 173.). Az elkövetési magatartás és az eredmény között az okozati összefüggés fennáll, a sértett halála folytán a cselekmény a befejezettség stádiumába került. Az elsőfokú bíróság az ítélet 48-49. oldalán igen alapos és helyes érvekkel indokolta meg, hogy miért róta a vádlott terhére az egyenes szándékú elkövetést. Ugyanakkor kiemeli az ítélőtábla, hogy az elsőfokú bíróság szükségtelenül tért ki az emberölés és a halált okozó testi sértés elhatárolására (48. oldal utolsó, 49. oldal első bekezdés). Az irányadó tényállás tükrében ugyanis szóba sem kerülhet a vegyes bűnösséggel (a testi épség megsértése kapcsán szándékosság, az eredmény tekintetében gondatlanság) elkövethető halált okozó testi sértés megvalósítása. A többszörös szúrás, és a nyak elvágása egyértelműen ölési cselekmény és ilyen esetben nincs megfelelő indok az enyhébb bűncselekménytől való elhatárolásra, mely hibának ugyan nem tekinthető, de gyengítheti az ítélet jogi indokolásának meggyőző erejét. Hasonló a helyzet az erős felindulásban elkövetett emberölés vizsgálatánál (51. oldal 4. bekezdés). Ilyen bűncselekmény két oknál fogva sem valósulhatott meg, egyrészt a haszonszerzés érdekében véghezvitt ölési cselekmény során a méltányolható indok kizárható, másrészt nincs adat olyan ép-lélektani alapon kialakuló indulatra sem, mely az emberölés privilegizált esetének megállapításához vezethetne.

A vád kiterjesztése, a tényállás érdemi módosítása után az elsőfokú bíróság megfelelő perjogi alapon és a büntető törvénynek megfelelően minősítette a vádlott cselekményét a Btk. 160. § (2) bekezdés a) pontja szerint *előre kitervelten* elkövetettnek és döntésének megalapozott, részletes indokát adta (49. oldal utolsó bekezdés, 50. oldal 1-2. bekezdés). Az elsőfokú bíróság a 3/2013. BJE II.1. pontjában meghatározott, a minősítő körülmény megállapításánál figyelembe veendő és irányadó szempontokat helyesen idézte és értékelte és megalapozottan hivatkozott konkrét döntések megjelölésével az ítélkezési gyakorlatra azzal, hogy a Kúria Bfv.III.407/2012. számú ügyében hozott határozata elvi bírósági határozatként került közzétételre az EBH2013. B.7. számon. Az elsőfokú bíróság csak általánosságban jelölte meg a döntéseket, szükséges azonban röviden a döntések iránymutató indokainak megjelölése is. A BH1985. 171. számú döntés rögzítette, hogy az ölési cselekmény előzetes eldöntése, eltervezése, az eszközhasználat elhatározása, a végrehajtás nyomainak leplezése az előre kitervelt elkövetést támasztja alá, ugyanakkor az elhatározás és a véghezvitel megkezdése közötti idő mindig az adott cselekményre, az elkövetés körülményeire vetítetten viszonylagos és semmiféle abszolút korlátozást nem jelent. Megállapítható az emberölés előre kiterveltsége akkor is, ha az ölés elhatározása és a végrehajtása között viszonylag rövid idő telik el, és a terhelt az ölési cselekmény valamennyi részletét nem tervezi meg előzetesen. (BH1995. 197.). Jelen ügy tényállását tekintve hangsúlyos, hogy az emberölés előre kiterveltségének megállapítása indokolt, ha a tettes a sértet értékeinek megszerzése érdekében az ölést alternatív lehetőségként - feltételtől függően - tervezi el (BH1999. 346.). Az ölési cselekmény részleteinek átgondolásához szükséges - hosszabb vagy rövidebb - idő tartamát ahhoz mérten indokolt vizsgálni, hogy a tettes az ölésnek milyen véghezviteli módját határozta el. A tipikus módon véghezvitt ölésnél („egyszerű ölésmód”), fojtás, de e körbe vonható a nyak elvágása is, a tett elhatározásától a

végrehajtásig eltelt mindössze egy óra sem tekinthető olyan rövidnek, mely a rendszerint hosszabb időt igénylő motívumok harcára figyelemmel kizárná az előre kitervelt elkövetés megállapítását (BH1999. 436.). Nem zárja ki az előre kitervelt elkövetés megállapítását a vagylagos terv, végrehajtási mód kialakítása sem. Nem szükséges, hogy az elkövető valamennyi lehetőséget pontosan számba vegyen és teljes bizonyossággal, határozottsággal alakítsa ki a véghezvitel tervét. A tervszerűség már megállapítható akkor is, ha tudatilag döntő vonásaiban gondolja át, alakítja ki a végrehajtási módot (EBH2013. B.7.).

Az előkészületi cselekményekre, mint ahogy magára az ölésre is, az ügy kétségtelenül „bizonyítékszegény” volt, mindez nem jelenti azt, hogy a bíróság a közvetlen és közvetett bizonyítékok alapján kétséget kizáróan ne tudta volna megállapítani a tényállást. Az előre kiterveltség megállapíthatósága szempontjából fontos előkészületi cselekményeknél nagy hangsúlyt kapott a már idézettek szerint a közvetett bizonyítás, melynek adatai megalapozott ténymegállapításokhoz vezettek. Összegezve, az előre kitervelt elkövetést a következő központi tényelemek alapozták meg.

- A vádlottnak, részben életmódja megváltozása folytán komoly pénzügyi nehézségei támadtak, melyek a hitelek felvételéből eredtek.
- Már a II. tényállásban írt cselekmény előtt, az I. tényállás szerint vagyon elleni bűncselekményt követett el anyagi haszonszerzés érdekében, mely pénzügyi helyzetének rendezéséhez is fedezetül szolgált az ékszerek elzálogosítása által.
- Az idegen vagyon megszerzésére irányuló vádlotti cselekmény eltervezése mellett szól, hogy a vádbeli nap előtt felmérte a terepet, a sértettet megtévesztve tudakozódott a sértett életkörülményeiről, ingatlanáról, rosszulletet színelve a házba is bejutott.
- Nagyon fontos tény, hogy a vádlott egy nagyméretű, ölésre alkalmas, éles eszközt vitt magával, amikor a vádbeli napon a sértett ingatlanára ment, hogy értékeket szerezzen. A 81 éves sértettnél jelentősebb ellenállásra a vádlottnak nem kellett számolnia, a sértetti ellenállás leküzdhető lett volna élet kioltására nem, vagy nem ilyen bizonyosan alkalmas eszköz használatával is. Az eszközt a vádlott használta és esélyt sem adva a túlélésre oltotta ki a sértett életét. A cselekmény tervezett voltát erősíti a ruházat váltása és a bűncselekmény során viselt öltözet és sapka eltüntetése.
- Az előkészületi cselekményre vonatkozó közvetlen bizonyítékok hiányában, a közvetett bizonyítás mentén kétséget kizáróan annyi állapítható meg, hogy a vádlott alternatív lehetőségként elhatározta a sértett megölését javai megszerzése érdekében, mely az idézett döntések tükrében is megalapozza az előre kitervelt emberölés megállapítását.

A *nyereségvágyból* elkövetés minősítő körülményhez az irányadó tényállás alapján kétség sem férhet. A törvényszék e tekintetében is meggyőző, a töretlen bírói gyakorlattal összhangban álló indokolást adott. A közvetlenül anyagi haszon megszerzésére irányuló emberölés a töretlen bírói gyakorlat szerint valóban nyereségvágyból elkövetettként minősül (3/2013. BJE II.2.), Legfelsőbb Bíróság Bf.I.816/1999/7., Bf.III.359/2000/9., Bf.IV.2782/2011/8., Bf.III.2210/2002/5.). A Bf.I.816/1999/7. számú ügy tényállása annyiban is hasonló, hogy egy középkorú nő elkövető támadt az egyedül élő idős női sértettre értékeinek megszerzése érdekében, mely cselekmény során az

életét kioltotta. A közvetlen haszonszerzésre, idegen javak megszerzésére irányuló ölés nyereségvágyból elkövetettként minősítése nem lehet kétséges.

Az elhárításra korlátozottan képes személy sérelmére megvalósított emberölés akkor képez súlyosabban minősülő esetet a Btk. 160. § (2) bekezdés k) pontja szerint, ha a korlátozottság a sértett idős korából vagy fogyatékosságából fakad (3/2013. BJE II.11.). Annak megítélése, hogy a sértett elhárításra korlátozottan volt-e képes, egyrészt életkorának a mentális és fizikai állapotával összefüggésben kell jelentőséget tulajdonítani, másfelől a támadás jellegének, intenzitásának, módjának, és a kialakult erőviszonyoknak az egybevetését igényli. a bűncselekményt 81 éves korban szenvedte el. A sértett aktív életet élt, mentális állapota korának megfelelő volt, azonban alacsony termetű volt, testmagasságát a boncolás során 150 cm-ben határozták meg (igazságügyi boncjegyzőkönyv, külvizsgálat, nyomozási irat I. kötet 303-305. lap). A sértett közepesen fejlett és táplált volt, azonban életkorából is adódóan jóval gyengébb fizikumú, mint a 44 éves vádlott. A 81 éves életkor biológiai, orvosi és szociológiai értelemben is öregkornak minősül (Az öregedés aktuális kérdései, Magyar Tudomány, 2002/4., 402. o.). A sértett próbált védekezni, erre utalnak a védekezési sérülések, életkora, testalkata folytán azonban védekezési lehetőségei korlátozottabbak voltak, ezt helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság. Ezt erősítik meg az igazságügyi orvosszakértői vélemény adatai, miszerint a sértett természetes eredetű megbetegedései folytán nem volt egészséges, súlyos fokú általános verőér keményedésben szenvedett, mely folyamatosan érintette a szív koszorú és agyalapi ereket. A szív izomzatában feltárt hegek magas vérnyomás betegségekre utalnak és emellett is megállapítható a sértett más belső szerveiben az öregkori sorvadás képe. E betegségek és az életkor együttesen, valamint a támadó és védekező erőviszonyai folytán az ítéletábra osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, hogy az emberölés a Btk. 160. § (2) bekezdés k) pontja szerint is súlyosabban minősül.

Az elsőfokú bíróság a váddal szemben helyesen mellőzte a Be. 166. § (2) bekezdés d) pontjába foglalt, *különös kegyetlenséggel* elkövetés minősítő körülmény megállapítását. E részben is alapos és meggyőző indokolást adott az ítélet 51. oldalának 2-3. bekezdésében. A 3/2013. BJE II.4. pontja szerint a különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés megállapításánál elsősorban emberiességi, valamint erkölcsi szempontok a meghatározók. Az emberölés mindig kegyetlen és erkölcstelen, ősi normák által is tilalmazott emberi magatartás. A különös kegyetlenség fogalma alá az átlagost lényegesen meghaladó szenvedéssel járó (tűzhalál, élve elégetés, jégre tétel megfagyás érdekében), rendkívüli embertelenséggel, brutalitással, gátlástalanul, az emberi méltóság mély megalapozásával vagy az elkövető emberi mivoltából kivetkőzve véghezvitt cselekmények vonhatók. Annak, hogy a sértett eszméletlensége folytán ténylegesen elviselt-e fájdalomérzetet, nincs jelentősége, miként különösebb jelentősége az elkövetés eszközének sincs, hiszen lábbal és puszta kézzel elkövetéssel is megvalósítható a minősítő körülmény a passzív alany „agyonverése” által. A minősítő körülmény megállapításánál nagy jelentőséggel bírnak a tárgyi oldal elemei: mint az elkövetés eszköze, az elkövetés módja, a kifejtett erőbehatások rendbelisége és intenzitása, az okozott sérülések száma, súlyossága, a halálos sérülések száma, valamint az elkövető magatartása, mely utalhat az emberi mivoltból történő drasztikus kivetkőzésre. E szempontokat helyesen értékelte az elsőfokú bíróság, amikor a vádlott terhére nem állapította meg a különös kegyetlenséggel elkövetést, jogi érveit több eseti döntéssel is alátámasztotta. Kiemeli e körben az ítéletábra, hogy

- a nyak elvágása előtt a vádlott a sértettet a nagyméretű éles eszközzel valóban többször megszúrta, azonban maximálisan 9 rendbeli sérülést szenvedett (ítélet 12. oldal 3. bekezdés), a nyakon 2 rendbeli metszett sebet, a hasfalán 1 áthatoló szúrt sérülést, a jobb oldali emlő területében 2 rendbeli felületen szúrásos sérülést és 4 rendbeli védekezési jellegű metszett sérülést szenvedett el, melyeknél bizonyossággal nem állítható, hogy a nyakat, mellkast és

hasat érő erőhatásokon túli, jelentősebb erejű erőbehatásokat tompítottak volna, sőt a megalapozott tények szerint szúrások elszenvedése során szerezte a sértett a védekezési sérüléseket;

- a nyaki sérüléseket nagy, a mellkasi sérüléseket kis, a hasi sérülést közepes erőbehatás okozta, jelentősebb erőbehatás a halálhoz vezető nyaki sérüléseknél érvényesült csak, a mellkasi kiserejű szúrások csak felszínes sérülést okoztak;
- a nyaki vágás szinte azonnal a sértett halálához vezetett, elhúzódó szenvedés, kín a sértett oldalán nem igazolható,
- mint ahogy az elkövető oldalán sem az emberi mivoltából való kivetkőzés, ezzel szemben éppen céltudatos, taktikus, tervszerű volt a cselekmény, hiszen az ölést követően a vádlott a sértett testéről vette el ékszereit.

E körülmények gondos értékelése után nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a vádlott cselekményét nem minősítette különös kegyetlenséggel elkövetettként. E körben utal rá az ítéletábra, hogy eszközzel véghezvitt cselekmény során is rendszerint nagyobb számú erőbehatás kifejtését és nagyobb számú sérülés okozását, illetve hosszabb ideig tartó és kiterjedt súlyos sérülés okozását kívánja meg a bírói gyakorlat a különös kegyetlenség megállapításához (BH2015. 2., BH21017. 4.). A kifejtettek miatt az ügyészi fellebbezés e minősítő körülmény megállapítása iránt eredményre nem vezethetett.

Az elsőfokú bíróság a bűnösségi körülményeket feltárta és azoknak megfelelő nyomatékot tulajdonítva a vádlottal szemben tettarányos, a büntetési célok elérésére alkalmas, a büntetéskiszabási elvekkel összhangban álló *büntetést* szabott ki. A törvényszék helyes indokai szerint is, a vádlott esetében szükséges határozatlan tartamú, életfogytig tartó fegyházban végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása. A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizárására nincs megfelelő indok és helyes a feltételes szabadság legkorábbi időpontjának 25 évben való meghatározása is.

A büntetőjog társadalmi rendeltetése az, hogy a jogrendszer egészének zárköve legyen [23/1990. (X.31.) AB határozat]. A Btk. 79. §-a szerint a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el (egyéni és általános megelőzés). A Btk. 80. § (1) bekezdése szerint a büntetést e törvényben meghatározott keretek között, a céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez.

A büntetéskiszabás során a büntetőjog általános elveire, és az Alaptörvényből fakadó alkotmányos követelményekre is figyelemmel kell lenni. „A büntetéssel történő jogkorlátozásnak meg kell felelnie az arányosságnak, a szükségszerűségnek és az ultima ratio elveinek” (1214/B/1990 AB határozat). A szankció arányossága azt is jelenti, hogy a hasonló tett elkövetőit hasonló büntetéssel kell sújtani az elkövetett tethöz, és a bűnösség mértékéhez is viszonyítva, de az arányosság vizsgálata a sérelem, a kár, a bűnösség foka, a bűncselekmények súlya egybevetését is feltételezi. Az arányosság jelenti a tett arányosságát, de a büntetésnek az elkövető személyiségéhez is igazodnia kell. Az egyéniesítés azonban nem sértheti a bírói gyakorlat egységének elvét, amely a jogbiztonság és a törvény előtti egyenlőség szempontjából alapvető. Ennek megfelelően a hasonló súlyú bűncselekményekre, illetve hasonló személyi körülményekkel jellemzett elkövetőkkel

szemben nem szabad lényegesen eltérő szankciókat alkalmazni. Az egyes bűncselekmények természetéhez és a súlyához igazodó büntetési rendszer és a büntetéskiszabás normatív előírásain nyugvó büntetések együttesen szolgálják a jogállami büntetés funkcióját, a társadalom védelmét, a szankcióval történő arányos és megérdemelt viszonzást, valamint a speciális és generális prevenciót. A büntetés kiszabása során figyelembe kell venni a már idézetteknek megfelelően a bűnelkövető személyi körülményeit, többek között az előéletét (23/2014. (VII.15.) AB határozat III. rész 42. bekezdés).

Ezen elveket és az idézett körülményeket mérlegre téve az ítélőtábla úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság által alkalmazott büntetés tetтарыos, sem túl szigorúnak, sem túl enyhének nem tekinthető, ezért a büntetést támadó fellebbezések eredményre nem vezethettek. A három okból is súlyosabban minősülő, befejezett emberölést elkövető vádlottnál a büntetési célok kizárólag határozatlan tartamú szabadságvesztéssel érhetők el. A vádlott korábbi megfelelő életvitele, rendezett körülményei azonban a feltételes szabadságra bocsáthatóság legkorábbi időpontjának magasabb tartamban való megállapítása ellen szólnak. A büntetés enyhítése pedig szóba sem kerülhetett az előre kitervelt, különös kegyetlenséggel az idős sértett sérelmére elkövetett bűncselekményt véghezvivő vádlottnál. Az enyhítés által sérülnének az általános megelőzés követelményei: a társadalom felé ugyanis a bíróságnak a büntetés kiszabásakor jelezni kell, a törvény szigorával, akár szabadságának végleges elvesztésével számolhat az, aki vagyoni haszonszerzés végett, előre kitervelten, idős személy életére tör. Egy idősebb személy életkoránál, egészségi állapotánál, társadalmi helyzeténél fogva is kiszolgáltatottabb, mint az élete delén, vagy derekán járó sértett. Ez a tény a büntetés kiszabásakor sem hagyható figyelmen kívül.

A maximális, 10 éves tartamban meghatározott közügyektől eltiltás mellékbüntetés is mindenben törvényes.

Az elsőfokú bíróság a törvénynek megfelelően döntött az előzetes fogvatartás beszámításáról, az I. tényállással összefüggésben a Zrt. polgári jogi igényének egyéb törvényes útra utasításáról, a II. tényállás tekintetében a vagyonek kobzásról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnyogi költség viseléséről is.

A másodfokú bíróság az ügyésznek a *Zrt. polgári jogi igényének érvényesítésével* kapcsolatos, az igény érdemi elutasítását célzó indítványát nem találta alaposnak. Az ügyész érvei szerint a Zrt. a büntető perjogi normák értelmében a lopás vétségének nem sértettje, így polgári jogi igényt érdemben nem érvényesíthet. A büntetőeljárasi jogalanyiség hiányában ezért az adhézios eljárásban a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban Pp.) 130. § (1) bekezdés g) pontjának alkalmazásával a kereset érdemi vizsgálat nélküli elutasításának van helye. E körben hivatkozott a Kúria 4/2015. Büntető Jogegységi határozatára, valamint a BH1980. 414. és BH 1985. 138. számú döntésekre.

A Be. 54. § (1) bekezdése értelmében a magánfél az a sértett, aki a büntetőeljárásban polgári jogi igényt érvényesít. A (2) bekezdés szerint a magánfél a terhelttel szemben azt a polgári jogi igényt érvényesítheti, amely a vád tárgyává tett cselekmény következtében keletkezett. Az adhézios eljárásban főszabályként a polgári jogi igénnyel kapcsolatos eljárasi kérdésekről, ha a Be. másként nem rendelkezik, a polgári eljárás szabályait kell alkalmazni, feltéve, ha azok nem ellentétesek a büntető perrenddel, illetve annak jellegével.

A Be. 51. § (1) bekezdése szerint sértett az, akinek a jogát vagy a jogos érdekét a bűncselekmény sértette vagy veszélyeztette.

A törvényi rendelkezéseket összevetve annyiban helyes az ügyészi dogmatikai álláspont, hogy a Zrt. nem az ügy sértettje, mert nem közvetlenül a vagyoni elleni bűncselekmény sértette a vagyoni jogait. A vádlotti utócsselekmény, az ékszerek elzálogosítása ugyanis már nem vonható a bűncselekmény körébe. A magánféli státusz hiánya azonban nem vonhatja maga után a polgári jogi igény érdemi elutasításának következményét. A Be. 335. § (2) bekezdésében írt feltételek ugyanis fennállnak. E törvényhely szerint, ha a polgári jogi igény érdemi elbírálása jelentékenyen késleltetné az eljárás befejezését, valamint a vádlott felmentése esetén, vagy ha az *indítványnak a büntetőeljárásban való érdemi elbírálását más körülmény kizárja*, a bíróság a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasítja. Kétségtelen, hogy a Be. hatályba lépése előtt, az 1973. évi I. törvény rendelkezésein más gyakorlat alapult, azonban a Be. hatályba lépése új helyzetet teremtett, mely a gyakorlat megváltoztatását indokolta és ennek körében a nem közvetlenül a bűncselekményből származó igények egyéb törvényes útra utasítását. Ezen igényeknek az érvényesítését a Be. 54. (2) bekezdése kizárja, ezért a Be. 335. § (2) bekezdés helyes értelmezésével törvényes a polgári jogi igény érvényesítésének egyéb törvényes útra utasítása. A hatályos Be. alapján a büntetőeljárásban a polgári jogi igény érdemi elutasítására csak akkor kerülhet sor, ha annak a polgári jogi anyagi feltételei fennállnak. E döntés mellett méltányossági és a károsultat védő alkotmányossági szempontok is szólnak. A polgári jogi igényt érdemben elbíráló, elutasító rendelkezés minden esetben ítélt dolgot teremt, és a polgári perben történő ismételt előterjesztése a keresetlevélnek az idézés nélküli kibocsátását eredményezi (BH2004.178. II.). Ezen túlmenően a jogorvoslat alkotmányos jogának sem felel meg, hogyha a bíróság másodfokon, a fellebbezés lehetősége nélkül utasítja el érdemben a kárigényt. A kétfokú fellebbezési rendszerben ugyanis önmagában a bűnösség körében eltérő döntés hiányában a polgári jogi igénnyel kapcsolatos rendelkezés jogorvoslattal nem támadható, így lényegében egyfokúvá válna e körben a bírósági rendszer, mely nyilvánvalóan nem felel meg az alkotmányos standardoknak. A fellebbviteli főügyészség álláspontja alátámasztására hivatkozott többek között a 4/2015. Büntető jogegységi határozatra. A nem vitásan a bíróságokra kötelező jogegységi határozat azonban teljesen eltérő perjogi helyzetre ad irányutatót, kimondva, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal a büntetőeljárás során a hatáskörébe tartozó kötelező befizetésekkel vagy költségvetési támogatással kapcsolatban elkövetett bűncselekménnyel összefüggésben okozott kár megtérítése érdekében magánfélként polgári jogi igényt nem érvényesíthet, melynek következménye a polgári jogi igény elutasítása. Ennek oka azonban az, hogy a NAV megfelelően jogosult, illetve kötelezett már a büntetőeljárás megindítása előtt a törvényben foglalt intézkedéseket megtenni a kötelező befizetésekkel vagy költségvetési támogatással kapcsolatban elkövetett bűncselekménnyel okozott adóhiány megtérítése érdekében. Az adóhatóság tehát adóigazgatási eljárásban kötelezheti a terhelte az adóhiány megfizetésére. A Zrt. nyilván nem adóhatóság, ránézve, a vele kapcsolatos jelen perjogi helyzetre a jogegységi határozat nem alkalmazható, mint ahogy az ügyész által hivatkozott döntések sem, melyek még az 1973. évi I. törvényen alapultak. Összegezve: a polgári jogi igény érvényesítésének egyéb törvényes utasítására a jogszabálynak megfelelően került sor, a Zrt. polgári eljárásban érvényesítheti igényét a vádlottal szemben. Megjegyzi az ítéletábra, hogy e körben az elsőfokú bíróság érdemi indokolást nem adott, ezért az indokolás kiegészítése nem volt mellőzhető.

A kifejtettre figyelemmel a Debreceni Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 371. § (1) bekezdés alkalmazásával az indokolás részleges helyesbítésével, kiegészítésével helybenhagyta. A másodfokú bíróság a vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú elbírálásig előzetes letartóztatásban töltött időt a Btk. 92. § (1) bekezdése alapján számította be a szabadságvesztésbe.

A másodfokú eljárásban felmerült és a bűnösnek kimondott vádlottat terhelő bűnügyi költséget az ítéletábra a Be. 381. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

Debrecen, 2017. november 27.

Dr. Háger Tamás sk. a tanács elnöke, Dr. Toma Attila sk. előadó bíró, Dr. Gömöri Olivér sk. bíró

ZÁRADÉK: A Debreceni Törvényszék 9.B.310/2015/144. számú ítélete a másodfokú határozat által a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2017. november 29.

Dr. Háger Tamás sk. a tanács elnöke

A kiadmány hitelül
tisztviselő